

SLOVENSKI GOSPODAR.

List ljudstvu v poduk.

Izhaja vsak četrtek in velja s poštnino vred in v Mariboru s pošiljanjem na dom za celo leto 3 gld., za pol leta 1 gld. 60 kr., za četrta leta 80 kr. — Naročnina se pošilja upravništvu v tiskarni sv. Cirila, koroške ulice, št. 5. — Deležniki tiskovnega društva dobivajo list brez posebne naročnine.

Posamezni listi dobé se v tiskarni in pri g. Novak-u na velikem trgu po 5 kr.

Rokopisi se ne vračajo, neplačani listi se ne sprejemajo. Za oznanila se plačuje od navadne vrstice, če se natisne enkrat 8 kr., dvakrat 12 kr., trikrat 16 kr.

Slovensko društvo.

„Slov. društvo“ ima občni zbor v Mariboru dne 10. junija t. l. ob treh popoldne v čitalničnih prostorih z naslednjim dnevnim redom:

I. Nagovor predsednika ali njegovega namestnika — in sprejem novih društvenikov.

II. Poročilo tajnika o stanju društva.

III. Volitev novega odbora.

IV. Poročanje p. n. poslancev o delovanju deželnega in državnega zbora.

V. Razni predlogi, nasveti in govori p. n. društvenikov.

V Mariboru, dne 1. junija 1888.

Odbor.

Nemškutarija na Koroškem in Štajarskem z nemškim šulvereinom vred.

Govor državnega poslanca dr. Gregoreca v drž. zboru, dne 3. maja 1888.

(Po stenografnem zapisniku.)

(Dalje.)

O tem dalje ne bom govoril, opomnim pa, da se je to zgodilo; pozneje je bil učitelj Aistrih dne 29. decembra 1887 pri okrajnem sodišči zaradi pohujšanja zopet obsojen, in vendar šulvereinske šole niso zaprli. (Čujte! Čujte! na desnici. — Poslanec dr. Gregr.: Ali je učitelj še tam?) Učitelja Aistriha so premestili na drugo šolo, tako tudi Wermutha!

Tukaj imam pismo, katero sem nedavno dobil od zanesljive roke iz Sevnice. Pisatelj toži (bere): „Na Wermuthovo mesto je prišel drug učitelj od št. Gilgena pri Solnogradu z imenom Windbüchler. Ta je tam pustil svojo ženo s tremi otroci in tukaj živi z drugo osebo“ — hočem reči, v skupnem gospodarstvu na veliko pohujšanje občini in šolskim otrokom.

V tem pismu je dalje, da se nekateri otroci v tej šulvereinski šoli ne učé krščanskega nauka in se ne vdeležujejo verskih vaj, da se ti otroci

pohujšljivo obnašajo in duhovnike javno žalijo. To opomnim in prosim e. kr. naučno ministerstvo, naj zaukaže strogo in podrobno preiskavo, in če se vse to uresniči, kar sem tukaj povedal, naj zapre to moralično razbojniško jamo.

Na občnem zboru nemškega šulvereina na Dunaji dne 30. avgusta m. l. je rekel poročevalec: „Že preseda nam vsako leto zatrjevati, da nam niti na misel ne pride naše šole za koga družega ustanovljati, nego za nemške otroke“. Temu moram ugovarjati, vsaj gledé Štajarskega. Tu imamo sledeče šulvereinske šole.

Prva je ona v Pekrah, ponemčurjeno Pikerndorf pri Mariboru. V to so ugnali nemški posestniki vinogradov slovenske otroke svojih vincarjev in delalcev. Ker pa šola še ni bila napolnjena, skušali so zvabiti še druge otroke z jedili, sladčicami in obleko. (Poslanec dr. Gregr.: Tako delajo povsod.) V tej šoli so skoraj samo slovenski otroci.

Druga zasebna šola nemškega šulvereina je bila ustanovljena v Razvanji, ponemčeno Rosswein. Ondi je šedaj 8 nemških ali ponemčurjenih in 90 slovenskih otrok. (Čujte! Čujte! na desnici.)

Iz pisma, katero sem prejel iz Sevnice, povzamem, da so v tamošnji šulvereinski šoli le slovenski otroci in samo dva nemška, katera je novi učitelj iz Solnograda seboj pripeljal. (Poslanec dr. Vitezič: Vse defenzivno!) Zato manj verujem poročevalcem nemškega šulvereina, kakor onemu šulvereinskemu učitelju, ki je lani pri zborovanji Mariborske podružnice nemškega šulvereina o tem govoril. Mislim, da mora učitelj najboljše vedeti, kaj zahteva od njega nemški šulverein. Pomenljivo je torej, kar je ta mož rekel. Rekel je to le:

„Namen nemškemu šulvereinu je, v tistih nenemških krajih, kjer so Nemci še gospodarji, ohraniti gospodstvo; dalje moramo skušati, kolikor mogoče veliko nenemških otrok sprejeti v naše šole in jih ponemčiti (Čujte! Čujte: na des-

nici), da ondi ukrepimo svojo narodnost in si tla pripravimo za nadaljno postopanje.“

To je vendar odkritosrčno in se vjema tudi s statističnimi podatki, katere sem navedel. Torej ni res, da nemški šulverein v prvi vrsti skrbi za nemške otroke. Ne! Ukvarja se največ s slovenskimi otroci, te sili in vabi na mnoge načine v svoje privatne šole. da jim kar mogoče hitro zamori kal ljubezni do materinščine, jih izneveri slovanski narodnosti in pridobi nemški. To, gospôda, je moderno ropanje otrok. (Prav res! na desnici)

Nemški šulverein dobro vé, da s svojimi privatnimi šolami ne bo prav veliko Slovanov ponemčil. Zato si prizadeva, da bi se vrnil v javne šole in vplival na šolske oblasti. V ta namen uporabi najprvo denarno zadrego slovenske šolske občine, kar se lahko zgodi, ako je treba graditi novo šolo. Tedaj pridejo agenti nemškega šulvereina in ponujajo posojilo brez obresti.

In kaj zahtevajo za to? Nič drugega, nego da se šolska občina odpové narodnemu jeziku v šoli (Čujte! na desnici); ta mora skleniti, da prosi dotično šolsko oblast, naj uvede nemščino kot poučni jezik. Se vé, da so doslej šolske oblasti tacim prošnjam vedno ustrezale. To moram vendar reči, da na tak način Slovincem narodnost naravnost odkupujejo. Med Slovenci že velja pregovor, ki veli: Šolska občina n. pr. slovenje-bistriška je svoje otroke prodala nemškemu šulvereinu, recimo za 4000 gld., slatinška tudi za 4000 gld., svičinska za 3000 gld., radvanjska za 1300 gld., razvanjska za 600 gld. (Poslanec dr. Gregr: To je prav po ceni.) To je moderna kupčija z ljudmi, da se reši nemštvo. In kaj rečejo na to c. kr. nadzorovalne šolske oblasti? Potrdijo vse. Za to imam poseben dokaz. Kakor sem že prej omenil, je taka šulvereinska šola v Razvanji. Tam je 90 slovenskih otrok in 8 nemških. Še celo deželni šolski svet v Gradci se je sprva pomišljaj, meni nič tebi nič nemščino vpeljati kot poučni jezik. Toda nemški šulverein je provzročil, da je šolska občina poslala novo prošnjo, in nato je pritr dil deželni šolski svet. Tako mora 90 slovenskih otrok odpovedati se slovenskemu materinemu jeziku na korist osmerim nemškim otrokom. Tukaj ne velja več člen XIX., § 6. šolske postave je pozabljen, tu je merodajen le denar nemškega šulvereina.

Gospôda moja! Pri nas se temu nihče ne čudi. Prav dobro vemo, da so skoraj vsi člani deželnega šolskega sveta in okrajni šolski nadzorniki udje nemškega šulvereina. Naše šolsko nadzorstvo, posebno na Štajarskem in Koroškem, je z malimi izjemami v rokah nemškega šulvereina. Tu vidimo, kako učitelje predstavljajo. To se zgodi, če ta ali oni član nemškega šulvereina le s prstom gane. Le jeden dokaz. V

Radvanji pri Mariboru je večrazrednica. V tej je 53 nemških, 107 slovenskih otrok; poučni jezik je nemški. Neki učitelj pa je iz usmiljenja s slovenskimi otroci občeval slovenski. To je zvedela šolska oblast, učitelj je bil prestavljen. Torej le migljej, in učitelj mora iti.

(Dalje prih.)

Slovesnost v spomin 40letnega vladanja Njih Veličanstva cesarja Franca Jožefa I.

(Dalje.)

Pozneja četiri leta, od 13. do 17. leta, je cesarjevič večidel za učenje porabil. Še 1. den decembra 1. 1848 poučeval ga je dr. Columbus o cerkvenem pravu; a drugi dan, 2. decembra, postal je učenec — cesar.

Takrat so bili naš cesar še le 18 let 3 mesece in 15 dni stari. Nek časnik pisal je takrat to-le: „Krona avstrijska, najdražji zaklad na vsej zemlji, je bila do marcija 1. 1848. kaj lahka; ena beseda, en pogled cesarja bila je zapoved blizo 40 milijonom zvestih Avstrijancev. Pa prišlo je drugače. Cesar Franc Jožef I. naložili so si za avstrijsko krono najtežje breme na svojo mladostno glavo. Veselje zatega, mladostnega časa zamenili so z nepopisljivimi skrbmi in težavami, katere njim prireja vladanje naše velike domovine, v kateri biva toliko različnih narodov!“ — Res, da v nobeni državi ne prebiva toliko narodov, kakor v naši Avstriji. Pa cesar so rekli, ko so vladanje nastopili, da hočejo vsem svojim otrokom, to je vsem Avstrijancem naj si bodo naroda, katerega koli hočejo, pripraviti veliko prostorno in prijetno hišo, v kateri naj bi stanovali mirno ter se bratovsko ljubili. Njihova očetovska ljubezen ovila jih bo v nerazrušljivo zvezo. — In kar so presvitli cesar takrat obljubili, to izpolnjujejo vedno na tanko. Da naš slovenski narod ravno tako ljubijo, kakor kateri koli drug avstrijski narod, so pokazali leta 1883., ko so prepotovali lepe slovenske dežele. Takrat pozdravil jih je namreč nekje na Primorskem nek Slovenec v nemškem jeziku, misleč, da se njim bo s tem prikupil, ker je njihov materni jezik nemški. Pa varal se je močno. Cesar so ga še med njegovim govorom vprašali, ni-li on Slovenec. — Veste-li, dragi moji, kaj so mu s tem hoteli reči? S tem so mu hoteli reči, da naj ne misli, da oni le nemški umejo, ali pa, da samo nemški jezik ljubijo, ampak vedeti bi moral, da so njim vsi avstrijski narodi v enakej meri ljubi in dragi. Vedeti bi moral, da s tem žali svojo lastno mater, ker se sramuje jezika, katerega ga je ona učila. Vedeti bi še tudi moral, da s tem tudi zelo greši, ker žali dva velika svetnika, sv. brata Cirila in Metoda, katero sta se celo njuno življenje trudila, da bi storila slovanske jezike veljavne, kakor so

drugi. — Te besede pa, dragi moji, niso samo unemu primorskemu Slovencu veljale, ampak veljajo tudi nam in vsem Avstrijancem.

Naš presvitli cesar izvolili so si dve imeni, kar sicer pri prejšnjih vladarjih in tudi pri drugih vladarjih sedanjega časa ni v navadi. Zakaj neki? Pri krstu dobili so imena Franc, Jožef, Karol. Zadnje ime so opustili; ime Franc izvolili so si, da jih spominja rajnega dedeka, srečnega cesarja Franca, a ime Jožef pa ljubljenega cesarja Jožefa II., ki je nekedaj celo za plug prijel ter s tem kmetski stan posebno počastil. Oni tedaj ljubijo svoje podložne, kakor je nekedaj ljubil cesar Jožef II. svoje; to ljubezen pa jim mi iz celega srca vračamo, kajti „naša ljubezen je njihova moč“. — Želijo pa si sreče, kakor jo je imel Franc; a njihova sreča je pa tudi naša sreča. In ta želja se njim bo gotovo izpolnjevala, dokler se bomo ravnali po njihovem geslu: Viribus unitis: „Sê združenimi močmi“, katerega so si izvolili 12. den februarja 1849. leta.

(Dalje prih.)

Gospodarske stvari.

Domači konji.

Velika nesreča je za naše kraje, da so imeli ves čas sem tujci pri nas prvo besedo ter so nam tudi obgrajali to, kar smo imeli, mi pa smo bili dovolje nespametni, da smo se jim udali. Marsikaj dobrega so nam s tem odpravili, more biti ne iz hudobije, ampak za to, ker tega, kar so pri nas našli, niso bili doma imeli, zato pa tudi niso poznali, je-li kaj vredno ali ne. Kakor pa je tujec sploh, tako je tudi pri nas kar na mah zavrgel vse, kar je našel, ne da bi bil počakal ter iz lastne izkušnje potlej sodil.

Tako je bilo tudi pri konjih. Nekaj časa sem, odkar so se ljudje vrgli bolj na konjerejo, niso znali tujci gospodje, v čijih rokah je bila tudi pri konjereji najvišja oblast, kako bi naše konje, tiste, ki so jih ljudje že imeli, zadosta razograjali. Spravili so tudi v resnici v nekaterih krajih tiste v stran ali ti, ki so jih mesto onih nam vrinili, niso se iz velike večine nič prav obnesli.

Sreča, da se to sedaj že bolj izprevidéva ter misli in tudi dela se na to, da se stari, t. j. konji prejšnjih plemen vzredijo in — vzboljšajo. To je edino pravo stališče. Naši prejšnji ljudje tudi niso bili po norem. Toliko sicer niso upili, češ, koliko imajo „intelligence“ ali omike, toda imeli so je v resnici več, kakor je je more biti v naših dneh po svetu, ne v besedi, pač pa v djanji.

Reči sicer s tem nočemo, da se naj drži človek vselej starega kopita; to ne, kajti raz-

mere so v naših dneh čisto druge, kakor svoje dni in torej mora imeti človek ozir na nje, sicer se zaduši v svoji trmi. Ali preveč, kar tako na besedo kacega kričača, ki upije, da ne velja staro ničesar, da je le njegovo dobro, ne smemo se poprijeti novotarije. Skoda bi le naša bila.

Kdor redi pri nas konje, ne da jih prodaja, Bog zna, v kake tuje kraje, ampak za to, da so njemu za rabo, pa še tudi v sosednjih okrajih, če jih kdo od ondot kupi, tak stori najbolje, če si izbere lepo, svoje kobilee za pleme ter jo spravi k ces. žrebcu, ki se za njo podaje. Naj ne bo ne prelehek, ne pretežek.

Pri konjereji namreč more v naših krajih le to dvoje veljati; da si vzredi človek konja blizu za vsako delo in da ga še spravi lahko v denar, če ga ravno ni treba doma. Višje naj ne sega pri nas konjerejec, kajti nima za to niti časa, niti v svojem času kupca. Za delo bode pa konj, ako je povoljne rasti in teže — tak, da ga je videti v homotu. Ob enem mora pa še imeti srčnosti in živosti.

Za sejem bode pa konj, ako ima lepo zunanjo obliko, pravilno vzrast, trdnost v hoji — tak, da ga človek lahko vzame za delo, za v voz ali tudi za v kočijo, če je treba. Ako še se zljubi komu, bode še tudi za jahanje. Tak bode pa še tudi za vojaško rabo.

Da ti bode pa konj tak za delo in za sejem, pomeni si za celo življenje, kar ti povemo. Dobro je, da si obdrži človek dobro, kar ima pa vzboljšuje tisto, redno in pravilno. To izda najbolj pri konjereji.

Sejmovi. Dne 6. junija v Račah, Lučah, Ptuju, Brežicah. Dne 7. junija v Kapelah, Loki. Dne 8. junija pri sv. Marjeti na dravsk. polju, sv. Martinu blizu Slov. Gradca. Dne 9. junija v Pilštanju, Poličanah in Trbovljah. Dne 11. junija v Jurkloštru. Dne 13. jun. pri sv. Andražu v Slov. gor., Kozjem, pri sv. Duhu v Ločah. sv. Janžu blizu Slov. Gradca, v Brežicah, Rogacu, Žalcu.

Dopisi.

Iz Šmarja pri Jelšah. (Občni zbor podružnice sv. Cirila in Metoda za Šmarje in Slatino.) Na sv. Trojice nedelje, dne 27. maja imela je naša podružnica sv. Cirila in Metoda svoj 2. občni zbor. Iz poročila blagajnikovega smo zvedeli, da stoji naša podružnica razmeroma dobro. Lani je bila poslala v Ljubljano 90 gld. Podružnica ima 5 ustanovnikov in 47 letnikov. Slavna posojilnica na Slatini je darovala za l. 1888. podružnici 15 gld. Denarno stanje bi bilo pri nas še laglje boljše, ako bi tisti, ki imajo veliko pod palcem, nekoliko bolj bili za tako imenitno društvo. Zanimivo je gotovo, da naša podružnica nima v

Šmarji samem nobenega ustanovnika! — K ob-
čnemu zboru, katerega sta sklicala tukajšna
kaplana v zvezi in sporazumljeni s Slatin-
skimi odborniki, prišla je od tam četvorica
častite gospode. Prišli so bili naš neutrudni
podpredsednik č. g. nadžupnik Ant. Fröhlich,
č. g. kaplan J. Kozinc, in pa gospod dr. V.
Janežič z gospodično sestro. V gostilni gosp.
Anderluha zbrana je bila velika množica kmeč-
kih udov in poslušalcev, ko se je pričelo zbor-
ovanje. O tej priliki razložil je tajnik, kako
važen je znani odgovor naučnega ministerstva,
kar se tiče naše ljudske šole in slovenskega
šolstva sploh. Našo doslej čisto slovensko šolo
hotel je deželni šolski svet lani ponemčiti. Proti
temu povelju uležili smo bili rekurs na mini-
sterstvo in glejte, po dolgem čakani smo do-
bili letos odgovor z Dunaja od naučnega mini-
stra. Jedro te odloke je to: Slovenski materni
jezik je vseskozi učni jezik na šoli Šmarski.
Nemščina kot predmet pa se začne poučevati
v 3. šolskem letu. Starši, kateri nečejo, da bi
se njih otroci učili nemščine, naj to samo na-
znanijo ob začetku šole šolskemu vodstvu, pa
se jim ne bode treba učiti nemški. Nemščina
torej pri nas zdaj ni obligatna, ako se stvar
pogleda z nedolžnimi očmi. Črnogledi pa so
našli v tej ministrovski odloki, da tiči v njej
vendar še nekaj, kar nasprotuje osnovnih po-
stav § 19. In zato smo zdaj uležili še pritožbo
na c. kr. državno sodišče na Dunaji. Kmečki
poslušalci so bili sila veseli, ko so slišali, da
je zmagala naša pravična reč, da nam je ce-
sarjev minister spet povrnil to, kar so nam
Gradčani hoteli vzeti zoper našo voljo. Omeniti
moram še to, da pri našem občnem zboru razen
g. Anderluha in razen g. pl. Ilijašiča, ni bilo
nobenega tržana Šmarskega navzočega.

Iz Šoštanja. (Čuden izlet.) Dne 31.
maja, na Božjega telesa dan so si nemškutarji
pri nas a ne domači, napravili nek „turner-
fest“. Prišli so tudi turnerji iz Celja. Žalostno
je, resnično boli človeka srce, kedor je videl,
kaj se je vse godilo. Ker je ravno božjega te-
lesa dan bilo, je kakor po navadi procesija s
svetim rešnjim telesom šla proti Družmirji in
zopet nazaj. In te nemčurske postave so pa
med tem časom strašno razsajali in rjuli po
trgu. Res ne vemo, ali so bili pijani ali kaj
jim je bilo. Med procesijo so naši zvonovi pri
farni cerkvi sv. Mihela premilo zvonili ali tri-
jančili in temu nasproti se je turnerska „Blech-
musik“ močno oglašala in vse sorte „viže“ kru-
lila. V procesiji so naše slovenske pevke lepe
svete pesmi prepevale in v trgu so „tajči“ svoj
zamolkli „hoch“ in „gut heil“ na vso moč kri-
čali. Mnogo, mnogo ljudi, ki so od daleč prišli,
da bi se procesije udeležili, so iz radovednosti
od procesije izostali, da so te komedije gledali.
Moj Bog, današnji dan je že tako malo pobož-

nih ljudi in potem jih še take nemčurske skuš-
njave motijo. Po našem trgu, ki je vendar last-
nina Slovencev, so visele puntarske črno-rdeče-
žolte zastave. Ena taka frankfurterca je visela
pri gospodu T, njemu mi svetujemo, naj se po-
prej nemški nauči, da ne bo takšen „tajčver-
derber“. Nek gospod, ki je na koncu tiste hiše,
kjer stanuje, eno takšno puntarsko zastavo
obesil, je v našem slovenskem trgu rojen in že
dalj, ko 30 let od Slovencev živi. Mi mu sve-
tujemo, naj rajše na svoje gospodarstvo gleda
in ob enem mu nazuanimo, da se ga bomo od-
sehal ogibali in mu ne bomo več slovenskih
grošev nosili, in danes čez 10 let, morebiti 5
let bode drugače piskal. Drugih ne bomo ome-
nili, pa samo to jim rečemo, da je malo lepo za
nje, ki svojo slovensko kri tako grdo onečastijo!
Slava pa vsem narodnjakom, ki so te vse ho-
matije čisto ignorirali! Živel naš Slovinci!
Živel naš slovenski stan. Dvanajstoria.

Iz Vranskega okraja. (Šolarska za-
stava.) Naš okraj vidno napreduje; akoravno
je majhen, vendar zamoremo marsikaterokrat
poročati dobro in lepo o njem. Bogu se moramo
zahvaliti tudi, da se po tem okraju le izjemoma
godijo nerednosti. Ljudstvo je trdno katoliško
in zvesto narodno. Pred kratkim ste poročali,
da se je ustanovilo v Braslovčah prepotrebno
„bralno društvo“, ki je v vrlih rokah — bratje
Prislan! so vedno čvrsti narodni stebri —; to
se veselo razcvita. Poročali ste o mnogih do-
brodelnih činih dobrosrčnih Vrančanov in o ve-
seli sedemdesetletnici slovenskega korenjaka
očeta Šorna. Naj vam bode dodana toraj zopet
vesela dogodbica v vencu napredka tega okraja.

Kakor na Vranskem, tako so se tudi v
sosednjem prijaznem Št. Jurji ob Tabru po trudu
in prizadevanji vrlega ondotnega nadučitelja
g. Šorna dogovorili, da omislijo šolski mladini
lepo banderce, katero jo ima ob procesijah spom-
injati, da povzdigne svoje srce kvišku, kjer
stoluje vsegamožni vladar. V prav kratkem
času imel je g. nadučitelj potrebno svoto na-
brano in sedaj že se je slovesno blagoslovila
zastavica. Blagoslov podelili so ji sami preč.
gosp. župnik Globočnik, prevzemši to nalogo
kljub svoji bolehnosti. V prelepih besedah raz-
jasnili so pomen bandera in dolžnost mladine,
varovati se greha, kakor je treba zastavo belo
in nježno varovati madežev. Po cerkvenem
opravilu odšla je mladina z došlimi mnogimi
gosti v šolo, kjer je vse pristrčno pozdravil g.
nadučitelj Šorn, poudarjajoč, da je zastava
vidni spomin na 40letnico vladanja presvitlega
cesarja. G. nadučitelj Reich iz Gomilskega je
mladini v daljšem govoru opisal, kako zgodov-
ina vseh časov časti in slavi bandera in zna-
menje sv. križa, ki se leskeče na tej zastavi,
znamenje, v katerem je bilo pridobljeno že brez-
številnih zmag. Ko je mladina z g. katehetom

konečno molitev odmolila, bila je slovesnost pri kraji. Dve deklici izročili ste šopke gospej botri Antoniji Apat, dobrosrčni prijateljici mladeži, in g. županu Valentinu Južni, poštemu narodnjaku te doline. Zastava je krasno izdelana in je tvorba iz velike zaloge J. Heindla na Dunaji, Štefanski trg v palači nadškofijski. Naj še sosedni farani posnemajo pridne Šent-Jurjane!

Iz Sobotinec pri Ptuji. (Siva ajdna.) Več ko šletna skušnja svedoči, da preseže siva ajdna navadno črno ajdno v rodovitnosti daleč, najmanj za trojni pridelek jo prekosi in ni gledé zemljišča zbirljiva, tudi ne zahteva gledé časa in običajnosti sejatve od črne nikakega razložka. Sme se torej kot drugi pridelek v enem in istem letu smatrati za najboljši dohodek kmetijstva, toda ona je od mnogih kmetovalcev še vse premalo obrajtana. Naj bi vendar pomislili, da je v sedanjem času ko davki in druga plačila vsako leto višje rastejo, treba tudi gledati na to, da se po večih pridelkih tudi dohodki množijo. Dobro bi bilo, ko bi se priprijeli oni, ki se s pridelovanjem žita bavijo, takih sort semena, ki od navadnih mnogo večje pridelke vržejo, in v tem oziru je goraj imenovana ajdna kaj izvrstna. Mislim, da toraj ne bode odveč, ako kmetovalce pri bližajoči se setvi zopet na njo opozorim, ker sem prepričan, da je, kdor bo z njo poskusil, ne bode več opustil. Ako bi kdo želel zanesljivega semena, naj se dosledno do 24. junija oglasi pod uže poznanim naslovom: „Jan. Vidovič v Sobotincih, pošta Možganci“. Naročnikom se bode potem vstreglo do 30. junija po vrsti, dokler bode kaj, cena za hektoliter brez zavitka bode 5 glđ.

Politični ogled.

Avstrijske dežele. Nj. veličanstvo svitli cesar poda se v soboto, dne 9. junija v Budo ter vzprejme potem v nedeljo delegaciji. V nagovoru bode tudi odstavek o razmerji, v katerem stoji naše cesarstvo proti drugim državam. — Drž. zbor pretrgal je v torek večer svoje zborovanje. Načrt postave o žganih pijlačah je vzprejet v drž. zboru brez spremembe, a ne brez dolgih in — nepotrebnih govorov. — Poslanca dr. Gregorec in Vošnjak sta stavila do grofa Taaffeja vprašanje gledé potrjenja okr. odbora v Celji in na Ptuji. — Vodja Čehov, dr. Rieger odstopi poslej to čast ali grofu Clamu ali pa Zeithammerju, on pa dobode bojda plemstvo barona. — V delegaciji tudi letos ni voljen za Štajarsko noben Slovenec pa tudi noben konservativec. — V Gradci so si naredili, kaki dve leti bode tega, šulverein za Nemce, sedaj pa so to društvo preselili na Dunaj, češ, da bode ondi lažje delovalo. Društvo pa ne dela nič bolj, kakor nemški šulverein. Obe društvi

žrete slov. otroke, če jih le dobite v roke. — Slov. Korošci so krotke duše, skorej so že prekrotki. Zmirom in zmirom se jim še vsiljuje neka zahvalnica dr. Weitlofu in Ghonu. Zakaj se gre v njej? Za to, da slov. ljudstvo izreče: Dobro je za nas, če se nam vzame prej ko prej — materna beseda, saj nas je lahko sram, da smo slov. krvi! To je hudo. — Kakor se pravi, skliče se že v tem meseci drž. zbor v Ljubljani, toda le za malo časa. Ko vzprejme postavo oprestrojenji zemljiške odveze, pa se mu sklene zborovanje. — Društvo „Narodni dom“ ima v soboto občni zbor v Ljubljani, bralno društvo v Kranji pa je dobilo novo zastavo. — V Gorici so trgovci malo prijazni slov. ljudstvu in je naravno, da se to odločuje poslej od njih ter ne mara pri njih več kupovati blaga. More biti spameti to dotično gospódo. — Avstrijski Lloyd je društvo v Trstu, ki ima vse ladje v rokah, na katerih se prevažata ljudstvo in razno blago v tuje kraje. Država daje mu precej podpore, toda pri vsem tem se društvu ne godi predobro. Lani se mu je znižalo blizu za en milijon dohodkov. To ni veselo. — V Kotskemu okraju še tudi poslej ne bode porotnih sodeb, ker vlada nima zaupanja do porotnih mož ali ka-li. — Italijansko šolsko društvo „Pro patria“ v Trstu ne dobi od vlade dovoljenja, da bi imelo doli po Italiji podružnice. Kako tudi? To bi bilo malo, da ne privoljenje za izdajstvo. — Minister Tisza ni imel srečne ure, ko je v ogerskem drž. zboru odsvetoval trgovcem, naj ne pošiljajo svojih reči na razstavo v Parizu. Trgovci storé to sedaj gotovo, ako še pride sploh do razstave.

Vnanje države. Sv. Oče so se pri zadnjem konsistoriji britko pritožili čez italijansko vlado. Ona kuje že dalje časa le postave, vsled katerih skorej ne more duhovnik nobene besede izreči, da ne stoji za njim žendarm. — Vseučilišče v Bologni obhaja letos svojo 800-letnico. K slavnosti pride tudi kralj in kraljica, ne bode pa zastopnika sv. Očeta in vendar je vseučilišče delo papežev. — Na razstavo v Parizu tudi Španija ne svetuje iti svojim trgovcem, vendar pa jim da, če gredó, nekaj podpore. — Francosko ministerstvo še ni padlo, da si ga je general Boulanger bil hudo v poslaniški zbornici prijel. Njegov predlog, naj se prenaredi ustava ter odpravi predsednik republike, še tokrat ni obveljal. — V Belgiji ima katol. stranka večino v drž. zboru pa tudi v obč. zastopih. Pri zadnjih volitvah so liberalci hudo pritiskali, da bi dobili večino v obč. zastopih ali hvala Bogu, niso jo dobili. — Anglija izprevideva, da ima premalo vojakov in vojnih ladij. Sedaj hoče 26 milj. izdati za to, da se vredijo pristanišča. Nekaj je to že, ali pa je že tudi zadosta? — V nemškem dež. zboru velja poslej doba poslancu pet let, doslej samo

tri leta. — Cesarju se vzboljšuje zdravje in pravi se, da še ozdravi more biti do cela. — Rusija stavi marljivo železnice, izlasti v Aziji onkraj Kavkaskih planin. — Bolgarski knez, princ Koburški, je na svojem potovanju izvedel marsikaj, toda prijetne te novice niso bile za sedanje ministerstvo. Mati princa, Klementina, ostane za več mesecev pri svojem sinu v Sofiji. To je dobro znamenje, menimo, da ima upanja, da se princ vzdrži na svojem prestolu. — Iz Srbije prihaja vest, da je hotelo 2000 Črnogorcev vdreti v deželo a minister Kristić je poslal hitro tje vojakov in Črnogorci so ostali doma. To človek težko verjame. — Med Turčijo in Grčijo še prepiru ni konca, toda mi nimamo strahu, da nastane vsled njega kaka večja praska. — Vojne odškodnine še Turčija ni izplačala Rusom in ne zna se. bode-li jo kedaj poravnala. Ruski poslanec v Carjem gradu jo pa tirja sedaj huje, kakor kedaj poprej. — Iz Masave se poroča, da ostane Raz Alula v Arnefasu skozi celo poletje ter si stavi ondi več kolib za vojaštvo svoje.

Za poduk in kratek čas.

Zlatomešnik sv. oče Leon XIII. in slov. rimski romarji.

(Dalje.)

Doli v grobu je altarček, na katerem so sicer — pa le s posebnim dovoljenjem — duhovniki smeli meševati. Nam pa sreča ni bila tako mila. Sv. oče so namreč za zdaj, dokler so v Rimu tako nevarni časi, prepovedali tamo meševati, ker se neki bojijo — in ta strah ni prazen —, da bi kdo zlobni ne zlezal v podzemeljsko kapelico ter zatoril kakšnega si bodi streliiva.

Vrh groba in sicer sred cerkve stoji glavni altar, celi iz najdražjega marmorja. Na altarji pa je priprava čudno priprosta. Sredi altarja zlati sv. križ in na obeh straneh po troje svečnikov, to je ves kinč tistega altarja, na katerem le sv. oče, in tudi oni samo ob visokih praznikih in pri posebnih priložnostih opravljajo daritvo sv. meše.

Okoli altarja gori noč in dan 89 pozlačenih svetilnic. Nad njim je razpet velik baldahin ali nebo, katerega nosijo štirje visoki stebri iz pozlačenega bronca.

Dve vrsti velikih štirioglastih stebrov delite cerkev v tri ladije. Stebri iz stene so z marmorjem kriti. Na štrtem stebri od vrat na desni strani vidimo podobo sv. Petra iz bronca lito, sedečo na tronu. Podoba je neki že iz petega stoletja in romarji jo častijo s tem, da jej desno nogo, katero malo naprej drži, poljubujejo, kar jo je tako zglodalo, da je zdaj noga

sv. Petra taka, kakor da bi si bil v mladosti prste odsekal, a zdaj da mu je zarastlo.

Kraj sten se vrstijo kapele, ki pa je vsaka že za se cerkva, tako velike so. Vse slike na altarjih in sploh po celi cerkvi sv. Petra so mozaik, razun ene edine, ki je namalana. Malar napravi podobo s pomočjo raznih barv, možaična podoba pa se sestavi s pomočjo kamčkov različnih barv, katere umetnik tako lepo ubrati razume, da je najbolji malar lepše namalati ne more.

Orjaško kupljo nosijo štirje nad 70 metrov debeli stebri. Vrh teh stebrov, tam kjer kuplja na njih sloni, so na krasnih mostovžih hranjene sloveče svetinje, in sicer: prt sv. Veronike, katerega je Jezusu na križevem potu podala, kos sv. križa, katerega je našla sv. Helena, gornji del sulice, ki je prebodla presv. srce Izveličarja, in glava sv. apostola Andreja.

V prednjem koncu cerkve, kjer je v naših cerkvah navadno veliki oltar, stoji oltar Mater božje. Nad njim se hrani stol sv. Petra, tisti leseni stol namreč, ki je sv. Petru, prvemu rimskemu škofu, nekđaj služil pri sv. meši.

Treba je tudi na cerkveno streho stopiti, da si pogledamo razgled po starodavnem Rimu. Cerkva sv. Petra gleda namreč visoko čez mestne palače, kakor koklja čez drobne piške. Na streho ne hodiš po stopnicah, ampak polagoma napeta pot te pripelje na streho. Zgorej biva več rodbin, ker tako velikanska cerkva treba stražnikov, pa tudi delalcev, ker je zmiraj dosti popravka. Pot človek pošteno v kolenih občuti, kadar pride na površje strehe. Dalje na visoko kupljo plezti me ni veselilo, pa za naše slovenske fante bi to bilo kaj veselja.

Na robu strehe stoji Kristus in dvanajstero apostolov, ki gledajo doli na veliki prostor pred cerkvo sv. Petra. Podobe so izsekane iz kamna in so velikanske. Zmeril sem stopalo sv. apostola Tomaža: tako dolgo je kakor moja marelca. Kristus je nekoliko naprej nagnjen in z desnico blagoslavlja večno mesto.

Ljubo vam bo zvedeti, da cerkva sv. Petra stoji na tistem mestu, kjer je kruti rimski cesar Neron nekđaj imel svoje cesarske vrte. V njih je veliko prvih kristijanov storilo grozovitno smrt. Tukaj so mučenike trpinčili, križali, v smolo in slamo zavijali in užigali, v živinske kože šivali, da so jih divji psi raztrgali, vse cesarju — trinogu na veselje.

Smešnica 23. Po mestih velja prepoved, da ne sme nihče upiti po noči na ulicah. V oni noči pa so mladi razgrajalci na to prepoved pozabili ter so kričali na vse pretege. Hitro je bil jim za petami mestni redar ter jih je posvaril. „Ali ne znate“, reče jim, „da se ne sme upiti gredoč domov?“ „Kaj pa, da vemo“, reče eden razgrajalcev, „se ve, da vemo to, toda mi še ne gremo domov“.

Razne stvari.

(Cesarski dar.) Nj. veličanstvo, svitli cesar je daroval šoli okolice na Ptuji 300 gld. za to, da se ji razširi poslopje.

(Slov. društvo.) Slov. društvo, ki ima svoje ude po celem slov. Štajarji, ima v nedeljo ob 3. popoldne svoj občni zbor v čitalnici v Mariboru. Mi opomnimo posebej naše bralce na to zborovanje in prosimo, naj se ga, izlasti slov. kmetje iz okolice, vdeležijo, kar se jih največ more.

(Zborovanje.) Pri zborovanju slovenskega društva v Mariboru dne 10. t. m. bo g. kanonik in državni poslanec dr. Gregorec o delovanji v državnem zboru govoril, zato pričakuje, da se bo tega zborovanja mnogo ljudstva udeležilo.

(Vabilo.) Učiteljsko društvo za okraj Gornji grad bode imelo dne 21. junija t. l. točno ob 10. uri svoje zborovanje na Rečici. Med drugim bode tudi prednašanje g. Škofleka v Mozirji o „petji v narodnej šoli“. Vsi p. n. gg. udje in prijatelji šolstva se najljudneje vabijo, da se tega zborovanja vdeležijo. Komur ni mogoče, naj pa gotovo pismeno svoj pristop naznani. Posebno povabilo se ne bode razposlalo. Odbor.

(Vpisovanje.) Slov. hranilnica in posojilnica v Spodnjem Dravbergu, registrovana za druga z neomejeno zavezo, začne v petek, dne 15. junija svoje delovanje v hiši g. S. Rabiča v Spodnjem Dravbergu. Vsi gg. člani, ki so se že oglasili in tudi novi, naj blagovolijo priti ta dan v pisarno ter se pusté zapisati. Vsak ud plača pa 10 gld. Obresti se plačajo za hranilne vloge po $4\frac{1}{2}$, za posojila pa 5 gld.

Predsednik: Drag. Rous.

(Sv. birma.) V Celji bode sv. birma v četrtek dne 14. junija, v petek potem pa blagoslovljenje pokopališča oo. trapistov v Reichenburgu.

(Žrtva Drave.) France Medén, doma iz Cirknice, četrtošolec v Mariboru, se je v sredo, dne 6. junija, poleg drugih tovarišev kopal v Dravi, doli pod železno brvjo, v tem pa ga je brž ko ne krč prijel ter je zginil v valovih.

(„Naš“ cesar.) Jurij vitez Schönerer, mož pretiranih Nemcev in bauernvereina, se je hudoval nad necim časnikom na Dunaji, ker je ta za par ur prerano razglasil, da je nemški cesar, stari Viljelm, umrl. Vitez Jurij je zato vdril v pisarno tega časnika, z njimi pa še kacih mladih ljudi. Pri tem je vitez Jurij bojda vprašal, je-li „naš“ cesar v resnici umrl. „Naš“ cesar pa je v Avstriji Franc Jožef in hvala Bogu, mi prosimo Boga, naj nam ga ohrani še dolga leta. Vsak torej sodi, da je vitez Jurij imel nemškega cesarja za „našega“ cesarja. Koga je vitez Jurij imel v mislih, tega sicer

ne znamo, toda kdor še drži z bauernvereinom, s tem pa tudi z vitezom Jurijem, tak je po pravici na sumu, da je malo domoljuba v njem.

(Slovstvo.) Pri Kleinmayru in Bambergu v Ljubljani je prišel na svitlo spominski spis za mladino: Naš cesar 1848—1888. Knjižica ima podobo svitlega cesarja v barvah in več navadnih ter velja en iztis 18 kr., 100 pa 15 fl.

(Pozor!) Ultranemška stranka Jurija vit. Schönererja pošilja tudi po slov. Štajarji za podpis prošnjo do ministra barona Pražaka, naj dela le-ta na to, da se g. vitezu odpusti kazen na ječo štirih mesecev. Tako prošnjo naj podpiše Nemeč, če ga je volja, Slovenec pa je ne sme podpisati. Sploh pa opomenimo, naj si vsak slov. posestnik prevdari vsako prošnjo, kedar se mu ponuja za podpis, nemške pa naj ne podpisuje nikoli.

(Interpelacija.) „D. W.“ strašno divja nad poslancema dr. Gregorcem in Vošnjakom, ker sta stavila vprašanje do ministra grofa Taaffeja, odkod pride neenako ravnanje c. kr. namestnje v Gradci pri potrjenji okr. odborov v Celji in na Ptuji. To njuno vprašanje izvira bojda iz sovraštva do c. kr. namestnika. No, nam se zdi, da izvira le njeno, „D. W.“ divjanje zoper gg. poslanca iz sovraštva do slov. ljudstva, gg. poslanca pa znata gotovo, kaj sta c. kr. namestniku dolžna in jima ne bode treba poduka po „Deutsche Wacht“.

(Nemir vesti.) Nek Mihelič, doma iz Vurberške župnije, bil je na sumu, da je bil pri tatvini v župnijski hiši pri sv. Petru pri Mariboru, a niso mu mogli do kože. Njemu pa se je cela stvar še le zdela nevarna ter je pisal prijatelju na Ptuji, naj mu potrdi, da je pri njem zaslužil lani več sto goldinarjev. Leto pismo pa je prišlo v roke sodnji in mož je prišel na novo v ječo.

(Požar.) V viničariji grofa Herbersteina v Mestnem vrhu pri Ptuji je dne 24. maja jelo popoldne goreti ter je ogenj viničarijo in gospodarsko poslopje vničil.

(Žganje.) V unem tednu se je J. Koren, doma iz Petrovč, sicer pa svoje dni sluga c. kr. okrajne sodnije v Celji, obesil doli na hrvaški meji pri Rogateci. Mož je bil prijatelj žganja, to mu je tedaj brž ko ne zmešalo pamet.

(Poboj.) Pri Mali nedelji je nek srborit sin posestnika v Kuršencih v pretepu smrtno ranil soseda Tom. Kšela. Le-ta bode težko ozdravel. Kaj pač naredi vroča kri mladosti in — pijančevanje!

(Posojilnica v Mariboru) je imela meseca maja 1888, dohodkov 39.980 fl. 40 kr., stroškov 33.226 fl. 86 kr., toraj skupnega prometa 73.207 fl. 26 kr.

(Pasji lovec.) Iz Prevalj se nam piše, da je nek delalec na fužinah vstrelil psa tamošnjega posestnika, to pa kar tik ceste. Celo

ehko bi bil koga, ki je v tem času prišel po cesti, zadel, kajti še le na drugi strel se je pes stegnil. V obče pa so tamošnji fužinski delalci malo prijazni slov. kmetu. Tako obnašanje delalcev pa jim utegne postati nevarno.

(Duhovske spremembe.) Č. g. Jože Sever, župnik v Zavodnah, je dne 30. maja po kratki boleznii umrl v svojem 57. letu. Župnijo sooskrbuje č. g. Fr. Rojko, župnik v Razboru.

Loterijske številke.

V Trstu 2. junija 1888: 8, 27, 32, 87, 4
V Lincu " " 42, 62, 32, 25, 71

Zahvala.

Vsem prečastitim g. duhovnikom, osobito č. g. Bohincú, dekanu Braslovškemu za prelepe besede na pot v boljšo bodočnost, č. g. pevcem čitalnice Šoštanjske in vsem župljanom, ki so se tako obilno pogreba vdeležili, našega nepozabljivega brata

Jožefa Sever,

župnika v Zavodnjem,

izreka presrečno zahvalo

Žalujoča rodbina.

Oljnat firnež,

tenko zdrobljen, trpetinov, kopalov in spiritov lak, vsake vrste suhe barve, barve, da si lahko z njimi barva vsakdo sam oblačila, bronaste, zlate in srebrne in vsake sorte čopiče priporočja za prav nizko ceno

H. Billerbek

v Mariboru, Gosposke ulice.

Razprodejalci dajem poseben odpuščaj. Ceniki prosti. 1-3

Službo išče

5 oseb, dobro izučenih v vsakovrstnih gospodarskih delih. —

Krčma se išče v najem.

Naslov pové administracija „Slov. Gosp.“ 3 3

Slomšekovih

zbranih spisov IV. knjiga: **različno blago** (I. del: šola in odgoja str. 180; II. del: nar. politika in pa narodno gospodarstvo str. 183—354; III. del: razna podučna tvarina str. 357—428) dobiva se izvod po 1 gld. pri izdajatelju: Mih. Lendovšek, župnik v Makolah (Maxau bei Pöltschach.)

III. knjiga: **životopisi** str. 397. pa po 70 kr. Po ravnoisti cenii tudi po vseh slov. bukvarnah! Prva in druga knjiga sta pošli. **Val. Orožnovih** pesnij je še nekoliko izvodov na prodaj po 40 kr. Pete knjige: „**Slomš. pastirski listi**“ ni moči izdati, dokler niso za III. in IV. tiskovni stroški poravnani! 6

Vilibald Weber,

uradno pooblaščen in zaprisežen civilni zemljemerec, inženier za vzboljšanje zemlje in za pogozdovanje itd.

v Mariboru, Bürgerstrasse št. 42,

opravlja vse premerbe, razmejitve in izločitve posesti postavno-veljavno, sestavlja vse načrte in pisma, katerih je za to treba, za manj premožne še tudi pod ceno vsled uredbe c. kr. namestnije v Gradei z dne 12. febr. 1862 št. 2613, istotako napeljuje ali pa odpeljuje vodo z zemljišča, za tem izvršuje tudi stavbe na travnikih, iz domoljubja brez vsega plačila za samo povrnitev lastnih stroškov, na dalje napravlja gozdne naprave, cenitve in pregledovanje zemljišč. — To blagovoli p. n. občinstvo vzeti na znanje. 2-3

Tiskarna sv. Cirila v Mariboru je založila in natisnila naslednje knjižice:

Svete pesmi za šolarje.

Eden iztis vezan velja 10 kr.

Zbirka narodnih pesmi.

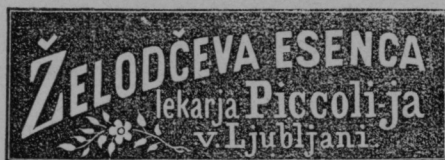
Eden iztis vezan velja 10 kr.

Angeljska služba božja,

poduk za strežnike ali ministrante.

Eden iztis vezan velja 5 kr.

Kdor 50 iztisov kupi, dobi 20% navedka. Posamezni iztisi po pošti 2 kr. več.

ni tako močna, da bi funkeije naših organov silila, temveč le dobrodejno pa gotovo zdravilo, katero celo truplo uredi, zato tudi ne škoduje našim organom, ako se tudi delj časa rabi. Esenca ozdravlja vse želodčeve in trebušne bolezni, jeter in vranice, kakor tudi zlato žilo in telesno zaprtje, vodeniko, kronično hitrico in je izvrstno sredstvo proti glistam. Esenca se razpošilja v škatljicah po 12 steklenic za fl. 1.36 av. v. proti povzetji. Poštne stroške trpe p. n. naročniki.

Na Štajarskem, **Gradec:** Eichler, St. Leonhardstrasse; Nedved, Murplatz; — **Aussee:** Lang; — **Bruck ob Muri:** Langer; — **Celje:** Kupferschmied; — **Gleichenberg:** Fürst; — **Köflach:** Bilek; — **Lipnica:** Russheim; — **Ljubno:** Filippek; — **Ljutomer:** Schwarz; — **Maribor:** Bancalari; — **Ptuj:** Behrbalk; — **Brežice:** Schneideršič; — **Voitsberg:** Guggenberger. 7

59. Računski sklep

c. kr. priv.

vzajemne zavarovalnice proti požarni škodi v Gradcu

za

upravno leto 1887.

A. Stanje.

	Oddelek za poslopja			Oddelek za premakljivo blago		Oddelek za zrcalno steklo		Skupna svota zavarovalne vrednosti gold.
	Število		Zavarovalna vrednost gold.	Število zavarovalnih listov	Zavarovalna vrednost gold.	Štev. zavarovalnih listov	Zavarovalna vrednost gold.	
	deležnikov	poslopj						
Dne 31. grudna 1886 je bilo stanje	93.339	217.466	127,084.932	13.339	33,534.216	227	58.576	160,677.724
Leta 1887 je priraslo:								
Po novem ustupu in ponovitvi minolih zavarovanj	2.816	6.194	5,658.523	8.739	22,603.845	120	24.414	28,286.782
Po povišanji vrednosti	—	969	2,579.570	—	138.702	—	—	2,718.272
Po zopetnem prejetji, oziroma po preklicu odpovedbe	131	304	106.520	7	1.710	—	—	108.230
Skupaj	99.286	224.933	135,429.545	22.085	56,278.473	347	82.990	191,791.008
Odpadlo je pa:								
Po izstopu	816	2.140	934.140	55	21.770	—	—	974.910
Po stornah radi oporeka, podrtju, ker je bilo zavarovano dvakrat in ker se je premenil posestnik	304	679	500.275	324	1,088.476	6	1.476	1,590.227
Po znižanji vrednosti	—	212	235.130	—	31.384	—	—	266.514
Po izključbi ex offo	211	520	168.630	8	1.750	—	—	170.380
Po preteklem začasnem zavarovanju in vsled požarov	471	1.133	2,194.335	7.582	19,770.487	98	21.562	21,986.384
Skupaj	1.802	4.684	4,052.510	7.969	20,913.867	104	23.038	24,989.515
Toraj je stanje dne 31. grudna 1887	94.484	220.249	131,377.035	14.116	35,364.606	243	59.952	166,801.593

Števílo

Dohodki.

1	a) Prenos iz gospodarstva leta 1886	
2	b) Dalji prenos iz gospodarskega ostanka leta 1886 po sklepu zbora 24. maja 1887	
	Rezerva za doneske in premije iz lanskega leta, in sicer:	
	a) za začasna zavarovanja	
	b) za trajna zavarovanja v znesku predpisanem za leto 1887	
		Skupaj . . . . .
	odšteti storni	
3	Predpis doneskov in premij:	
	a) za zavarovanja sklenena leta 1887 na novo in povikšane vrednosti	
	odšteti storni	
	b) doneski za trpeča zavarovanja, da se pokrije potrebščina za 1888	
4	Zavarovalne knjižice in plačila za police	
	odšteti storni	
5	Obresti od aktivnih glavníc tekočega gospodarstva	
6	Protizavarovalna provizija	

Škode.

1	Protizavarovalne premije	
2	Plačila za škode: a) Že plačane škode, za preiskavo in rešitev	
	odšteti deleži protizavarovalcev in en vrnen račun	
	b) pridržano za nedognane škode	
	odšteti deleži protizavarovalcev	
3	Odpisani že predpisani doneski, ker se ne morejo iztirjati	
4	Rezerva za doneske in premije v tekočem zavarovanju, in sicer:	
	a) za začasna zavarovanja	
	b) za trpeča zavarovanja po za leto 1888 predpisanem znesku	
		Skupaj . . . . .
	odšteto protizavarovalstvo	
5	Stroški za okrajne komisarije	
6	Upravni stroški, in sicer: I. Centralna uprava:	
	a) Stroški za društveni zbor in za odbore poslane od njega, odškod-	
	nine za seje upravnemu svetovalstvu in plača za ude vodstva	gld. 7.816 43
	b) Plača in drugi sistemizirani dohodki uradnikov in služabnikov zavoda	„ 45.195 95
	c) Najemščina, kurjava, svečava, tiskov., invent. reči in druge potrebščine	
	za pisarno, inser., naročn. za časn., stroški za pravno zastop., izvanr.	
	podpore in nagrade, doneski za pokojn. zaklad i. dr. neuvršč. stroški	„ 19.601 27
	skupaj	gld. 72.613 65
	II. Stroški za zunanji urad, kot: Stroški za pota, opominjevanja in iztir-	
	jatvo, poštnina i. dr. stroški zun. zastopnikov, stroški zavarov. revizor-	
	jev, ljublj. in celovske reprezentancije in posam. agentov, skupaj	„ 17.102 58
	Skupni upravni stroški	gld. 89.716 24
7	Koleki, dohodnina, pristojbine za pogodbe, prejemnice, podelitve služb in	
	državno nadzorovanje, potem postavni doneski požarnim brambam	„ 17.066 62
	skupaj	gld. 106.782 86

Prenos ostanka iz preteklega leta . . . . .
 Ostanek računskega leta . . . . .
 Skupni ostanek . . . . .

darstvo.

Oddelek za poslopja				Oddelek za premakljivo blago				Oddelek za zrcalno steklo				S k u p a j			
gld.		kr.		gld.		kr.		gld.		kr.		gld.		kr.	
30.000	—														
3.059	51	33.059	51	.....	..	.....	..	.....	..	.....	..	.....	..	33.059	51
11.418	14			40.489	20			1012	36			52.919	70		
508.723	27			14.921	55			—	—			523.644	82		
520.141	41			55.410	75			1012	36			576.564	52		
2.295	62			15.757	86			—	—			18.053	48		
		517.845	79			39.652	89			1012	36			558.511	04
24.663	28			78.238	07			947	90			103.849	25		
1.457	81			2.409	52			69	36			3.936	69		
		23.205	47			75.828	55			878	54			99.912	56
		514.590	93			15.490	29			—	—			530.081	22
2.688	23			4.763	95			64	97			7.517	15		
22	38			87	11			3	07			112	56		
		2.665	82			4.676	84			61	90			7.404	59
		6.616	87			1.122	24			10	89			7.750	—
		35.025	72			9.506	18			—	—			44.531	90
		1.133.010	14			146.276	99			1963	69			1.281.250	82
		140.102	99			38.024	72			—	—			178.127	71
285.928	82			28.273	24			456	30			314.658	36		
95.915	45			8.833	02			—	—			104.748	47		
		190.013	37			19.440	22			456	30			209.909	89
689	04					—	—			—	—			643	95
45	09	643	95							—	—			3.410	06
		3.163	77			246	29			—	—				
11.786	38			42.730	64			982	25			55.399	27		
514.590	93			15.490	29			—	—			530.081	22		
526.377	31			58.220	93			981	25			585.580	49		
1.833	96			14.797	24			—	—			16.631	20		
		524.543	35			43.423	69			982	25			568.949	29
		31.098	77			8.291	96			87	83			39.478	56
		91.056	20			15.575	56			151	10			106.782	86
		980.622	40			125.002	44			1677	48			1.107.302	32
33.059	51														
119.328	23														
		152.387	74			21.274	55			286	21			173.948	50

Števílo	Aktiva.						Znesek	
							gld.	kr.
1	Gotovina v denarnici						11.453	58
2	Gotovega imamo na dobrem:							
	a)	pri c. kr. poštni hranilnici	gld.	10.739·85				
	b)	pri štaj. eskomptni banki	"	37.025·72				
	c)	pri štajerskih in koroških hranilnicah	"	989.554·25		1.037.319	82	
3	Posestva (nezadolžena):							
	a)	Poslopje zavoda št. 18 in 19 v Sackstrasse v Gradcu	gld.	135.238·42				
	b)	Poslopje zavoda na Dunajski cesti št. 13 v Ljubljani	"	139.197·87				
	c)	Stavbeni prostori in nove stavbe v kolodvorski ulici v Celovcu	"	39.978·25		314.414	54	
4	Vrednostni papirji:							
			Števílo ko-madov	No-minalna vrednost	Vrednost po kurzu v avstr. velj. 31. gradna 1886			
					%	Znesek		
	a)	1/1 loterijsko posojilo l. 1860	4%	20	10.000	131 25	13.125 —	
	b)	posojilo Graškega mesta	6%	28	28.000	108 50	30.380 —	
	"	" " "	6%	49	24.500	108 50	26.582 50	
	"	" " "	6%	5	500	108 50	542 50	
	c)	akcije avstro-ogrške banke		40	24.000	844 —	33.760 —	
	d)	prijoritete Franc Jožefove železnice	4%	117	117.000	91 —	106.470 —	
	e)	prijor. Ferdinandove sev. železn. (izd. 1886)	4%	5	25.000	99 25	24.812 50	
	"	" " " " (izd. 1886)	4%	75	75.000	99 25	74.437 50	
	f)	" " " " (izd. 1887)	4%	22	22.000	101 20	22.264 —	
	"	" " " " (izd. 1887)	4%	3	600	101 20	607 20	
	g)	avstrijska renta v zlatu	4%	6	6.000	106 —	6.360 —	
	h)	zastavna pisma zavoda za zastavna pisma štaj. hranilnice	5%	4	4.000	101 —	4.040 —	
		Teškoče obresti od teh vrednostnih papirjev					5.067 05	
							348.418 25	
5	Posojilo mestni občini Graški						92.000	—
6	Na leto 1887 spadajoči delež od pristojbin za pogodbe in prejemnice						726	88
7	Razni dolžniki						15.609	54
8	Na dobrem imamo pri protizavarovalnih družbah						8.247	81
9	"	" " " " zastopništvu v Celovcu					290 27	
10	"	" " " " " v Ljubljani					972 34	
11	"	" " " " okrajnih komisarijih					2.701 98	
12	Dolžni doneski in premije:							
	a)	za trpeča zavarovanja, in sicer za prejšnja leta do 1886	gld.	917·32				
		za leto 1887	"	1.211·67		gld.	2.128·99	
	b)	za nova zavarovanja	"	10.914·50		13.043	49	
13	Predpisani doneski za leto 1888 za trpeča zavarovanja						530.081	22
							2.375.309	72

I a n c a.

Števílo	Pasiva.	Znesek	
		gld.	kr.
1	Rezerva za doneske in premije po odštetem protizavarovalstvu	568.949	29
2	Rezerva za nedognane škode po odštetem protizavarovalstvu	906	45
3	Nepotegnena odškodnina po odštetem protizavarovalstvu	16.878	88
4	Nepotegnena darila	39	—
5	Nepotegnjeni stroški za sklicevanje in gašenje	29	—
6	Nepotegnene podpore	105	—
7	Pristojbine za vinkuliranje, ki se imajo plačati meseca januarja 1887 za IV. četrtino 1886	352	50
8	2% doneski za požarne brambe, ki se imajo plačati leta 1887 deželnim zakladom na Štajerskem, Koroškem, Kranjskem, Nižeavstrijskem in magistratu Dunajskemu za leto 1887	12.402	95
9	Različni upniki	11.683	32
10	Zavarovancem poslopj iz gospodarskega ostanka leta 1886 za leto 1888 namenjena povrnitev	73.473	54
11	Rezerva za kurzne difference:		
	a) od vrednostnih stvari zavoda . . . . . gld. 18.708·66		
	b) od vrednostnih stvari pokojninskega zaloga . . . . . „ 1.885·50	20.136	91
12	Pokojninski zalog	69.207	44
13	Ustanovni zalog za ponesrečene požarne brambovce	6.002	—
14	Rezervni zalog	1.421.194	94
15	Ostanki iz gospodarstva leta 1887:		
	a) v oddelku za poslopja s prenosom iz leta 1886 . . . . . gld. 152.387·74		
	b) „ „ „ premakljivo blago . . . . . „ 21.274·55		
	c) „ „ „ zrcalno steklo . . . . . „ 286·21	173.948	50
		2.375.309	72

D. Rezervni zalog.

Stanje rezervnega zaloga po računskem sklepu dne 31. grudna 1886		1,400.620	83		
Od tega treba odšteti:					
a) zavarovancem poslopij iz gospodarskega ostanka l. 1886 vrh že po bilanci za 1886 pribranjenih gld. 52.000.—, po sklepu društvenega zbora, dne 24. maja 1887 še odkazana povrnitev		gld. 21.473.54			
b) ostanek gospodarskega ostanka leta 1886 prenesen na gospodarstvo leta 1887		„ 3.059.51	24.533	05	
Ostaja toraj stanje rezervnega zaklada					1,376.087 78
Novi dohodki leta 1887.					
1	Ostali znesek dobitka poslopijskih deležnikov iz gospodarskega ostanka l. 1885, kateri ni prišel v porabo	2.747	34		
2	Obresti aktivnih glavnice rezervnega zaloga	53.940	36		
3	Celi dohodek zavodovih hiš v Gradcu in v Ljubljani	15.888	76		
4	Drugi dohodki	405	72	72.982	18
	Skupaj				1,449.069 96
Od tega:					
1	So se izbrisali doneski in premije iz prejšnjih let do vštetega l. 1886 in drugi nepridobljivi in negotovi zneski	1.414	22		
2	Izbrisalo se je od konte posestev	5.600	74		
3	Pokojnine in odgojevalni doneski	13.012	06		
4	Pristojbinski nadomestki za nekretnine zavoda za leto 1887	423	38		
5	Davek in drugi stroški za poslopja zavoda in za ohranitev	7.424	62	27.875	02
Stanje rezervnega zaloga dne 31. grudna 1887					1,421.194 94

Gradec, meseca januarja 1888.

Antoz vitez Spinler s. r.,
generalni tajnik.

Franc Doser s. r.,
knjigovodja.

Franc grof Meran s. r.,
predsednik.

Karl vitez Knaffl-Lenz z Fohnsdorf-a s. r.,
t. č. ravnateljski predsednik.

Račun se je pregledal in se s knjigami sklada.

Gradec, dne 14. aprila 1888.

Ivan Hofmann s. r.

Edgar baron Ecker-Eckhofen s. r.

Karl Fritscher s. r.

(Ponatis se ne plačuje.)

Za mizararsko delo

v cerkvah (oltarje, klopi itd.) in v farovžih se priporoča

Anton Hölzl,
mizar v Mariboru,
Flössergasse št. 4.

2-3

Marijacejske kapljice za želodec,

izvrstne pri vseh boleznih v želodcu.

Neprekosljivo sredstvo zoper pomankanje slasti pri jedi, slab želodec, urák, smrad iz ust, vetrovc, riganje, kolike, želodčni katar, zgago, pesek v mehuru, preveliko slinjenje, zlatenico, bljuvanje, glavobol, če pride iz želodca, želodčni krč, zabasanje, prenapolnjenje želodca z jedmi ali pijačo, gliste, zlezenico, jeternico in hemeroide. Cena steklenice s podukom 35 kr., dvojna steklenica 60 kr. Osrednje pošiljateljice lekarne Karla Brady v Kromerizu (Moravsko). Marijacejske kapljice niso tajno zdravilo. Obstojni deli so pri vsaki steklenici v poduku napovedani.

Prave se dobé v vseh lekarnah.

Svarjenje! Prave Marijacejske žel. kapljice se večkrat kvarjajo in ponarejajo. Znamenje, da so prave, mora vsaka steklenica v rudečem, z gornjo varstveno marko prevedenem zavitku biti in v poduku, ki je pridjan vsaki steklenici, mora še opomnjeno biti, da je v tiskarni H. Guseka v Kromerizu tiskan.

Prave se dobé: Aussee: lekar K. Lang; Celje: lekar J. Kupferschmied; Fürstenfeld: A. Schröckenfux; Judenburg: K. Unger; Gradec: A. Nedved; Gleichenberg: Dr. Ernst Fürst. 21-52

4-10

ZBIRKA

DOMAČIH ZDRAVIL,

kakor jih rabi slovenski narod.

S poljudnim opisom človeškega telesa.

Izdal in založil Dragotin Hribar.

Odobril br. Edvard Benedičič, nadzdravnik usmiljenih bratov v Št. Vidu na Kor.

Ta slovenskemu narodu zelo koristna knjižica dobiti je v „Narodni tiskarni“ v Ljubljani, Gosposke ulice št. 12.

Stane 40 kr., po pošti 45 kr.

Radenska slatina je edina mineralna voda na svetu, katera ina toliko litija v sebi, zato se rabi posebno proti protinu, žolčji in mehuruji bolezni. Vsled obilja ogljikove kisline in natra se priporoča tudi pri želodčni bolezni, hemeroji, dah in nahodih. Radenske železne kopelji za blednico in ženske bolezni, itd.

Radenci / kopališče.

Prospekti brezplačno in franko v kopališči Radenskem na Štajarskem. 3-26

Zalog a v vseh večih specer. prodajalnicah in gostilnicah.

Proti toči

zavaruje po najcenejših, določenih premijah, pri katerih se polovica odstotkov, oziroma ena tretjina odstotkov naprej vpusti, ter se le v slučaju škode doplačujejo,

glavni zastop v Gradcu, Thonethof, Pfarrgasse št. 2,

ogersko-francoskega zavarovalnega društva

(Franco-Hongroise.)

Poroštveni zaklad znaša 9 milijonov goldinarjev v akcijah.

Škoda se ročno ceni in se točno plača.

Prošnje takih, kateri hočejo prevzeti zastopništvo, naj se vložijo pri glavnem zastopu v Gradcu, kjer se vse potrebno pismeno ali ustmeno izv.

Premije tudi lahko vsaki po žetvi plačuje. 2-2

Razglas.

Ker se počne žetev, **c. k. priv. vzajemna zavarovalnica zoper požar v Gradci** vse svoje p. n. gospode kmetovalce vljudno opozoruje, da zavaruje ona zraven **hiš in vsakerega pohištva, strojev, živine** itd. tudi **pridelke na njivah in senožetih zoper požar** po mo-gočno ugodnimi pogodbami.

Dotična vprašanja se vljudno vse-lej razjasnijo v zavarovalničnih kanc-lijah (**Gradec, Sackstrasse št. 20**), kakor tudi pri glavnih zastop-ništvih v Celovci in v Ljubljani in pri vsakem okrajnem zastopniku, kjer se tudi zavarovalne ponudbe sprejemljejo.

C. k. priv. vzajemna zavarovalnica zoper požar v Gradci.

Okrajno zastopništvo v Gradci
meseca majnika 1888.

(Ponatis se ne plačuje.)

Lepi spomin za sv. birmo!

Se dobi v tiskarni sv. Cirila v
Mariboru

„**Duhovni vrtec**“

ali

„**Molitvenik**“

za katoliško mladež s podukom za sv. birmo.

Vežan v črnem usnju z zlatim obrezkom brež kopče . . . . . gld. — .85

Vežan v črnem usnju z zlatim obrezkom s kopčo . . . . . „ — .95

Vežan v chagrín s tesnim okvirom in s križem . . . . . „ 1.70

Vežan v chagrín z okvirom iz nikeljna . . . . . „ 1.80

Posamezni iztisi po pošti 10 kr. več.

„**Poduk za sv. birmo**“

Cena 10 kr.

1-6

Potrdilo.

Umetnijska trgovnica g. J. B. Purger v Gröden v Tirolah je izdelala letos za tukajšnja župnijsko cerkev podoba Izveličarja in po-prej M. B. Lurške. Le-te ste umetno pravilni, nežni in lepo izdelani ter sploh zadovoljujete in se hvalite. Z ozirom na to lahko priporočam vsem cerkv. predstojništvom lastno delalnico.

Anton Fischer,
župnik.

Grödenska rezljarija podob sluje že sto-letja. Umetalnost in ročnost prebivalcev Grö-denske doline, ki živé iz večine od tega dela, ste vstvarili posebno v rezljanji svetih podob čudovite stvari. Večja delalnica za cerkvene stvari v Gröden (v Tirolah) je J. B. Purgerja (vstanovlj. 1800), ki se lahko priporoča za iz-delovanje cerkvenih in domačih oltarjev, taber-nakljev, križevih potov, božičnih jaslic itd. v oziru na umetalno, pravilno delo in nizko ceno. Mnogo pritrtil cerkv. predstojništev in višjih uradnij hvali te izdelke Purgerjeve delalnice.

Krajevni in potovalni slovník avstrijsko-ogerske dežele,

sestavljen od

Josipa pl. Kendler in Leop. Siller.

Krajevni in potovalni slovník obsega vse vesi avstrijsko-ogerske dežele in vse železniške, poštné, parobrodne in brzojavne postaje z imeni železniških in paro-brodnih podvzetij, zato potrebna in imenitna knjiga za vsakega.

Krajevni in potovalni slovník, sestavljen po denešnjih pro-metnih razmerah, posebno imenitna knjiga za c. k. vojaše in vojaške uradnike, ker se v njej nahaja natančna lega vsacega kraja avstro-ogerske dežele, posebno važna tudi za poštné, železniške in brzojavne uradnike.

Krajevni in potovalni slovník ima posebno vrednost za vsakega odvetnika, bilježnika, sodnika itd., ker je pri vsaki vasi politični in sodnijski okraj pridjan, tudi za vsakega oskrbnika, fabrikanta, trgovca, popotnika im- in exportirja itd., ker je pri vsakem kraju po ta, železnica. oziroma zadnja poštna želez-niška postaja pridjana.

Krajevni in potovalni slovník

pride na svetlo v 30 zvezkih po 30 kr. ali cena za celo knjigo 7 gld. in se dobi pri vseh knjigarjih, kakor tudi pri založniku

Leop. Siller, Dunaj I., Grünangergasse 1.

6-10